

Ansökan om tillstånd för vattenverksamhet enligt miljöbalken:

Väg E10 – Byte av bro över Kälvån

Kalix kommun, Norrbottens län

Ansökan, 2021-11-29

Trafikverket

Postadress: Box 809, 972 42 Luleå

E-post: trafikverket@trafikverket.se

Telefon: 0771-921 921

Dokumenttitel: Ansökan om tillstånd för vattenverksamhet enligt miljöbalken, Väg E10 byte av bro över Kälvån

Författare: Erika Nilsson, miljöspecialist, Trafikverket

Dokumentdatum: 2021-11-29

Ärendenummer: TRV 2021/123119

Version: 1.0

Kontaktperson: Magnus Vennberg, Projektledare, Trafikverket

Innehåll

1	Sökande	5
1.1.	Ombud	5
1.2.	Faktureringsadress	5
2	Saken	5
3	Yrkanden	5
4	Förslag till villkor	6
5	Rådighet	7
6	Orientering om företaget	7
6.1.	Beskrivning av projektet	7
6.2.	I målet aktuell vattenverksamhet	8
7	Prövning i annan ordning	8
8	Berörda fastigheter och innehavare av särskild rätt	8
9	Samråd	8
10	Befintlig anläggning och tillstånd	9
10.1.	Befintlig anläggning	9
10.2.	Tillstånd för befintlig anläggning	9
11	Fysiska planer och områdesskydd	9
11.1.	Planförhållanden	9
11.2.	Riksintressen och områdesskydd	9
12	Teknisk beskrivning	10
12.1.	Koordinatsystem och fixpunkt	10
12.2.	Hydrologiska förhållanden	10
12.3.	Geotekniska förhållanden	10
12.4.	Planerad ny bro	11
12.5.	Rivning av befintlig bro	12
12.6.	Rivning av befintlig väg E10	12
13	Miljökonsekvenser	12
14	Miljökvalitetsnormer	14
15	Miljökvalitetsmål	15
16	De allmänna hänsynsreglerna	16
17	Skyddsåtgärder	17
18	Övervakning och kontroll	18
19	Ersättning för skada och intrång	18
19.1.	Arbetstid	19
20	Verkställighetsförordnande	19

21	Underlag för prövningsavgift	19
22	Aktförvarare	19
23	Sammanträdeslokal	19
24	Övrigt	20

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Fastställelsebeslut- Bifogas när beslut fattats, Bilagan utgår
3. Fastighetskarta
4. Samrådsredogörelse
 - 4a. Samrådsunderlag- Bilagan utgår
 - 4b. Sändlista
5. Länsstyrelsens beslut BMP- ej relevant i denna ansökan-Bilagan utgår
6. Dimensioneringsunderlag
 - 6a. Hydraulisk utredning Grundträskån och Kälvån
7. Teknisk beskrivning
 - 7a. 144K2021, Bro över Kälvån, under byggtid
 - 7b. 144K2022, Bro över Kälvån, erosionsskydd
 - 7c. 101T0826, Förslagskiss Kälvån (Illustrationskarta)
8. Miljökonsekvensbeskrivning
 - 8a - Inventering av fiskbestånd genom elfiske i Grundträskån och Kälvån
 - 8b - Inventering av flodpärlmussla i Grundträskån och Kälvån.
 - 8c – Kompletterande inventering av naturvärden vid bro över Kälvån.
Naturvärdesinventering och inventering av flodpärlmussla
 - 8d - Naturvärdesinventering Väg E10: Morjärv- V Svartbyn.

1 Sökande

Trafikverket
781 89 Borlänge
Organisationsnummer: 202100-6297

1.1. Ombud

Verksjurist Malena Backhans

Tfn 076-104 49 20 alt 010-123 11 10

Fullmakt för ombud bifogas ansökan.

Biträdd av

Miljöspecialist Erika Nilsson

Tfn 070-509 29 73 alt 010-123 86 41

Handlingar i målet skickas digitalt till Trafikverkets ärendemottagning (diariet.borlange@trafikverket.se) med kopia till malena.backhans@trafikverket.se och erika.a.nilsson@trafikverket.se. Ange Trafikverkets ärendenummer TRV 2021/123119.

1.2. Faktureringsadress

Trafikverket

FE 851

838 36 FRÖSÖN

Faktura märkning:

Referens: Projektledare Magnus Vennberg IVn1, EF nummer: 176937

2 Saken

Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken för byte av bro över Kälvån, väg E10, Kalix kommun, samt utförande av därmed förenliga temporära konstruktioner och skyddsåtgärder.

Avrinningsområde: Kalix älven (huvudavrinningsområde), SE4000

Natura 2000- område: Torne- och Kalixälvsystem, SE0820430

Koordinater (SWEREF 99 23 15): E= 127 111 , N= 7 337 745 (Brons mitt punkt).

3 Yrkanden

Trafikverket yrkar att mark- och miljödomstolen lämnar Trafikverket tillstånd enligt 11 kapitlet miljöbalken att i vattenområde Kälvån

- riva ut befintlig bro och uppföra ny bro över Kälvån,
- riva ut befintlig väg och uppföra ny väg över Kälvån,

- anlägga strandpassager och viltstigar,
- anlägga erosionsskydd,
- anlägga tillfälliga anordningar,

allt inom fastigheterna Övermorjärv 9:48, Övermorjärv 9:17, Övermorjärv 9:27 och Övermorjärv 10:16 samt samfälligheten Övermorjärv S:89, samtliga i Kalix kommun.

Trafikverket yrkar att Mark- och miljödomstolen lämnar Trafikverket tillstånd enligt 7 kapitlet MB att vidta ovanstående åtgärder inom Natura 2000 området Torne- och Kalixälvsystem.

Trafikverket yrkar vidare att mark- och miljödomstolen förordnar enligt 22 kap. 28 § miljöbalken att tillståndet får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft.

Trafikverket föreslår härutöver att mark- och miljödomstolen

- bestämmer tiden inom vilken arbetena ska vara utförda till fem år räknat från det att domen har vunnit laga kraft, samt
- bestämmer tiden inom vilken anspråk med anledning av oförutsedd skada får framställas till fem år från arbetstidens utgång.

4 Förslag till villkor

Trafikverket föreslår följande villkor för den tillståndssökta verksamheten:

1. Verksamheten ska bedrivas och anläggningarna utformas i huvudsaklig överensstämmelse med vad redovisats i ansökningshandlingarna samt vad Trafikverket i övrigt åtagit sig i målet.
2. Arbeten i vatten som kan medföra grumling, får inte utföras under perioden 1 maj till 15 juni och 15 september till 15 oktober, om inte tät spont, siltgardin, eller annan åtgärd som fyller samma funktion används som skydd mot grumling.
3. Kontrollprogram ska upprättas och ges in till tillsynsmyndigheten senast två månader innan arbeten i vatten påbörjas, om inte tillsynsmyndigheten medger att det kan lämnas in senare.

Förslag till delegation

Mark- och miljödomstolen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken till tillsynsmyndigheten att meddela avsteg från villkor nr 2 ovan.

5 Rådighet

Trafikverket har rådighet att bedriva vattenverksamhet som behövs för allmän väg eller järnväg enligt 2 kap 4 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet m.m. Vägplanen skickades in för fastställelseprövning den 6 oktober 2021 och befinner sig nu i avvaktan på beslut om fastställelse. Aktuell vattenverksamhet ligger inom kommande fastställt vägområde. Fastställelsebeslut kommer att kompletteras till ansökan när detta beslut fattats.

6 Orientering om företaget

6.1. Beskrivning av projektet

För att öka trafiksäkerheten och framkomligheten planeras väg E10 mellan Morjärv och Västra Svartbyn att byggas om och breddas till en mötesfri landsväg med mitträcke och viltstängsel. För att uppnå syftet med att öka trafiksäkerheten och framkomligheten behöver även broar längs den vägsträckan anpassas. Den aktuella bron som är föremål för denna tillståndsansökan löper över Kälvån, se brons placering i Figur 1.

Figur 1. Bro över Kälvån, Kalix kommun, Norrbottens län.

6.2. I målet aktuell vattenverksamhet

Vattenområdet ingår i vattenförekomsten Kälvrån (SE735718-181183) som mynnar i vattenförekomsten Morjärvsträsket (SE734069-181314).

Trafikverket planerar att riva den befintliga bron och uppföra en ny bro i nytt läge strax uppströms. Den nya bron ska ha högsta bärighetsklass, BK4, och ha en brobredd som möjliggör för 2+1 körfält över bron. Den fria öppningen under bron ska vara anpassad till vattendragets bredd samt inrymma plats för strandpassager och viltstigar.

Befintliga bron används av den allmänna trafiken under produktionstiden för att sedan rivas när trafiken kan passera på den nya bron.

Trafikverket har bedömt att planerad vattenverksamhet kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Trafikverket, har även bedömt att planerade åtgärder kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 § miljöbalken (Natura 2000-tillstånd). En specifik miljöbedömning har därmed tagits fram.

Samtliga åtgärder inom vattenområdet, inklusive delar av ny väg samt rivningsarbeten, kommer beröra en total beräknad yta på ca 31 300 m² under högsta högvattennivå.

7 Prövning i annan ordning

Enligt 11 kap 23 § 2 p. miljöbalken ska mark- och miljödomstolen lämna tillstånd till ansökt vattenverksamhet eftersom lokaliseringen och nyttan prövas i vägplaneprocessen, om inte något annat följer av 2 kap 9 § miljöbalken.

Vägplanen skickades in för fastställelseprövning den 6 oktober 2021 och befinner sig nu i avvaktan på beslut om fastställelse. Om vägplanen fastställs förväntas detta ske under perioden april-oktober 2022. Ansökan kommer att kompletteras med beslutet om fastställelse när detta har fattats.

8 Berörda fastigheter och innehavare av särskild rätt

Berörda fastigheter och dess läge framgår av fastighetskarta, bilaga 3 till ansökan.

Berörda fastigheter är Övermorjärv 9:48, Övermorjärv 9:17, Övermorjärv 9:27 och Övermorjärv 10:16 samt samfälligheten Övermorjärv S:89.

Innehavare av särskild rätt för berörda fastigheter är Kalix Energi AB, Vattenfall Regionnät AB och Kalix koncessionssameby.

En fullständig förteckning över lagfarna fastighetsägare samt innehavare av särskild rätt finns i bilaga 4b till ansökan.

9 Samråd

Trafikverket har bedömt att planerad verksamhet kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 § miljöbalken (Natura 2000- tillstånd) och att den planerade vattenverksamheten antas medföra betydande miljöpåverkan. Därmed krävs en specifik miljöbedömning enligt 6 kap. 20 § miljöbalken och ett avgränsningssamråd har därför genomförts.

Avgränsningssamråd har genomförts under perioden 29 april till 20 maj 2020 med tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda samt med de övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten. Samrådsprocessen kompletterades även i ett senare skede med två fastigheter, där fastighetsägarna fick ta del av samrådsunderlag och möjlighet att ge synpunkter, under perioden 3 november 2021 till 18 november 2021.

Hela samrådsprocessen har sammanställts i en samrådsredogörelse, se bilaga 4 till ansökan.

10 Befintlig anläggning och tillstånd

10.1. Befintlig anläggning

Den befintliga bron är uppförd år 1956 och utgörs av en plattram bro i armerad betong med total brobredd på 7 m och med en fri öppning under bron på 12 m. Vid medelhögvattennivå är vattendragets bredd 25–30 m ca 10 meter uppströms och nedströms från broläget. Bron minskar vattendragets naturliga bredd även vid låga vattenflöden.

Slänterna närmast vattendraget är branta (lutning ca 1:1) och är belagda med stora stenblock väl ordnade i ytan.

10.2. Tillstånd för befintlig anläggning

Trafikverket har enligt dom i mål nr M 2778-15 daterat 2016-03-15, erhållit tillstånd till vattenverksamhet i samband med breddning av bro över Kälvån. Mark- och miljödomstolen har i samma dom förklarat den befintliga bron över Kälvån laglig. Någon breddning av den befintliga bron enligt dom M 2778-15 utfördes dock aldrig. En tidsfördröjning av projektet gjorde att en ny bedömning resulterade i andra alternativa lösningar, vilket sedan ledde till valt alternativ, rivning av befintlig bro och anläggande av ny bro i nytt läge.

Befintlig bro som byggdes 1956 saknar tillstånd.

11 Fysiska planer och områdesskydd

11.1. Planförhållanden

Kalix kommuns översiktsplan antogs av kommunfullmäktige 2009-10-12. Beslutet har vunnit laga kraft 2009-11-17. I kommunens vision anges bland annat att Kalix ska vara en attraktiv kommun att leva, besöka och verka i för människor och företag. Kommunen ska vidare ha ett tillväxtfrämjande utbildnings- och näringslivsklimat med välutvecklad infrastruktur. I översiktsplanen är Morjärv utpekad som bebyggelseområde för kommunens övriga tätorter. Morjärvsträsket är bevarandeområde med hänsyn till natur, kultur och friluftsliv.

Aktuell bro ligger inte inom detaljplanelagt område.

11.2. Riksintressen och områdesskydd

- Kälvån ingår i Natura 2000-området Torne- och Kalix älvsystem (SE0820430).
- Torne och Kalix älvsystem är skyddat enligt 7 kap. 28 § miljöbalken och är ett riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken samt även skyddad som

nationalälv från vattenreglering eller vattenöverledning i kraftändamål enligt 4 kap. 6 § miljöbalken. Älvens naturliga regim ska bibehållas och dess värde kan påverkas negativt av dämning, vattenståndsreglering, vattenavledning och utsläpp.

- Riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap 6 § MB.
- Kalixälven är riksintresse för yrkesfiske enligt 3 kap. 5 § MB. Riksintresset motiveras av att älven är område för fiskvandring, lek- och uppväxtområde.
- E10 är ett riksintresse för kommunikationer enligt 3 kap. 8 § MB.
- Riksintresse för totalförsvaret enligt 3 kap. 9 § MB. Planerad bro ligger inom området för Lombens och Orrträskis skjutfält som är ett område med särskilt behov av hinderfrihet.

I och med fastställd och lagakraftvunnen vägplan är frågan om biotopskyddsdispens och strandskyddsdispens avgjord, detta i enlighet med 7 kap. 11a § och 16 § punkt 2 och 3 MB.

12 Teknisk beskrivning

Nedan beskrivs de planerade åtgärderna översiktligt. För en mer detaljerad beskrivning samt ritningar, se bilaga 7, teknisk beskrivning.

12.1. Koordinatsystem och fixpunkt

Höjdsystem: RH 2000.

Plansystem: SWEREF 99 23 15.

Fixpunkt: Närbelägen fixpunkt för åtgärderna har punktnummer 262*1*0206, ståldubb i bro, med höjden +33,655. Fixpunkten är belägen i hörnet på befintlig bros nordvästra sida.

Brons mittkoordinater (SWEREF 99 23 15): X = 127 111, Y = 7 337 745.

12.2. Hydrologiska förhållanden

Vattendraget Kälvsån ingår i huvudavrinningsområdet Kalixälven. Kälvsåns avrinningsområde är 93 km² med en sjöandel på 7,2 %.

Vattendraget har en bredd som varierar mellan ca 20–40 m. Vid det planerade nya broläget är vattendragets djup i strömfåran ca 0,75 - 1 m vid medelvatten (MW).

Grundvattennivån har uppmätts till +28,5 m och bedöms följa ytvattnets nivåvariationer.

Kälvsåns vatten är inte reglerat.

12.3. Geotekniska förhållanden

De geotekniska förhållandena för bron över Kälvsån omfattar brons utbredning, området mellan befintlig bro och ny bro och vägsträckan 50 m innan och 50 m efter bron.

Marken består av naturlig skogsmark. I brostödlägena vid stränderna visar jordprofilen ca 1–2 m löst lagrad siltig sand som underlagras av fast till mycket fast siltig sandig morän från ca +28 m ned till åtminstone ca +24 m på västra sidan (stöd 1) och från ca +29 m ned ca +22 m på östra sidan (stöd 3).

För det mellanliggande brostödet (stöd 2) placerat i Kälvån visar jordlagerföljden ett ca 1 m löst lagrad siltig sand som följs av medelfast till mycket fast siltig sandig morän. Den mycket fasta siltiga sandiga moränen påträffas runt ca +23. Kälvåns botten är stenig och blockig.

Vid området mellan befintlig bro och planerad ny bro består jorden av ca 1 m siltig sand som underlagras av grusig sandig morän. För vägsträckan innan, på västra sidan om Kälvån, består jorden av ett lager silt som följs av siltig sandmorän. För vägsträckan efter planerad bro, på östra sidan Kälvån, förekommer ett tunnare lager silt som följs av ca 1,5 m lerig silt som underlagras på siltig sandmorän.

12.4. Planerad ny bro

Ny bro är planerad att byggas ca 50 m uppströms från befintlig bro. Bron är föreslagen att utföras som en platttribro av platsgjuten betong i 2 spann. Fri öppning utförs $\geq 22,5$ m vinkelrätt mot stödlinjer. Total brobredd för väg E10 blir 14,1 m.

Mellanstödet (stöd 2) placeras i vattnet, där det vid medelvattennivå finns en synlig uppgrundning.

På östra sidan vattendraget planeras en 15 m bred strandpassage och på motstående sida en 3 m bred strandpassage. Nivån på passagerna är minst 0,3 m över MHW och med minsta fri höjd på 4,5 m. Viltstigar kommer även att anläggas.

Erosionsskyddet utförs i två lager. Erosionsskyddet är planerat att utföras med krossmaterial. På strandpassagerna planeras erosionsskyddet tätas med finkornigt material.

Planerad ny vägdragning som ansluter till ny bro dras längs en sträcka om ca 200 m inom vattenområdet (under nivån för högsta högvatten).

Grundläggning

Stöd 1 och 3 är planerade att plattgrundläggas i torrhet på en tätplatta på naturlig morän inom sponter. Sponten utförs som exempelvis slagen spont.

Eftersom brostöden kommer ligga i direkt anslutning till vatten och grundläggningen sker under grundvattenytan behöver åtgärder vidtas för att hålla arbetsområdet för grundläggningen torrt under anläggningstiden. Åtgärderna som planeras för att uppnå detta är tät spont och länshållning av schaktbotten.

För att hålla schakten torr sker länshållning och vatten pumpas vidare till ett dike i närheten där infiltrering av vattnet sker. Alternativt kan en sedimentationscontainer eller liknande användas för att avskilja partiklar innan vattnet släpps tillbaka till vattenområdet.

För att grundläggningen av stödmurar ska ske i torrhet kan en temporär och tät invallning upp till nivå omkring MHW utföras, om vattennivåerna vid anläggningsarbetet föranleder det.

Efter att bottenplatta och ramben gjutits och delar av motfyllningen utförts kapas sponten på en nivå under erosionsskydd.

Stöd 2 är föreslagen att plattgrundläggas i torrhet på en tätplatta på morän inom spont.

För att möjliggöra åtkomst till stödet vid byggnation föreslås en tillfällig utfyllnad med krossmaterial i vattendraget på norra sidan där ån är smalast och grundast.

Spont installeras och tätplatta gjuts under vatten på naturlig morän. Bottenplattan gjuts sedan i torrhet.

Tillfällig utfyllnad borttages och schakt för erosionsskydd utförs omkring stödet. Sponten kapas i nivå för underkant erosionsskydd.

Planerad ny vägdragning som ansluter till ny bro dras längs en sträcka om ca 200 m inom vattenområdet (under nivån för högsta högvatten).

12.5. Rivning av befintlig bro

Rivning av befintlig bro kommer att ske när ny bro färdigställts och trafiken flyttats över till ny vägsträckning.

Befintlig bro rivs till nivå ca 0,5 m under ny marknivå. Rivning bedöms ske med sönderdelning genom mekanisk bilning eller sågning.

Vid rivning ska arbetet utföras så att nedfallande material i vattendragets undviks. Exempelvis placeras pontoner, presenning eller dylikt under bron för att samla upp nedfallande betongdelar. Eventuella rivningsdelar som hamnar i ån tas upp.

Om rivning sker genom sågning renas kylvatten från sågslam t.ex. genom sedimentering i containers innan vidare utsläpp till ån.

12.6. Rivning av befintlig väg E10

Då ny vägsträckning för E10 och ny bro över Kälvån är färdigställda och när trafikomläggning utförts så kan rivningsarbeten påbörjas av den del av E10 som utgår. Vid rivning av vägbankarna kommer en naturlig utformning av landskapet att återskapas. Marken kommer att terrängmodelleras och förses med avbaningsmassor för att på ett naturligt sätt införlivas i omgivande naturmark.

13 Miljökonsekvenser

Nedan sammanfattas bedömda miljökonsekvenser kortfattat. Konsekvenserna beskrivs mer ingående i upprättad miljökonsekvensbeskrivning, se bilaga 8.

Rikshintressen

Riksintrasse för naturvård, Torne och Kalix älvsystem, projektet bedöms inte negativt påverka älvens naturliga regim och dess värden.

Riksintrasse för kommunikationer, E10, påverkan bedöms vara positivt vid anläggning av den nya bron.

Riksintrasse för totalförsvaret bedöms inte påverkas av projektet.

Planerade åtgärder bedöms inte, invänt skyddsåtgärder påverka riksintrasse för yrkesfiske.

Vattenmiljö

Planerade åtgärder innebär att fyllning med krossmaterial kommer att genomföras inför grundläggningsarbeten för ny bro. Utfyllnader i vatten ska ske med grovt material utan finfraktioner för att minska åtgärdens grumlande effekt.

Schakt och grundläggning av brostöd kommer att ske inom spont och bedöms inte ge upphov till någon grumling i vattendraget.

Planerade åtgärder omfattar även rivning av befintlig bro och återställande av en mer naturlig strandlinje vilket innebär schakt i vattenområdet som medför grumling i vattenområdet.

Grumlande åtgärder kopplat till anläggande av ny bro och rivning av befintlig bro sker under en begränsad tid och grumlingsreducerande åtgärder vidtas, vilket medför att spridningen av grumling begränsas.

Vid förändring av slänter ner mot vatten finns risk för ökad erosion. Slänterna är planerade att erosionsskyddas och stenblock från befintlig bro att återanvändas som erosionsskyddande strandskoning, för de slänter som går ned i vattnet från strandpassagerna vid den nya bron.

En naturlig strandlinje är planerat att återskapas då vägbankar från befintlig bro rivs. Rivningen av den befintliga bron innebär att vattendragets bredd vid befintligt broläge går från att vara 12 m (fri öppning under befintlig bro) till ca 30–40 m och bedöms medföra en positiv konsekvens för vattendraget. Vilket kommer medföra att flödesdynamiken i vattendraget kommer att återgå till mer naturligare förhållanden.

Sammantaget bedöms de planerade åtgärderna medföra en liten negativ konsekvens för vattenmiljön på kort sikt i byggskedet, men medföra en positiv konsekvens på längre sikt i driftskedet.

Natura 2000-område

I Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem, SE0820430, ingår enbart vattenområdet som har en area på 175 377 ha. Älvsystemet rinner genom kommunerna Kalix, Haparanda, Övertorneå, Pajala, Gällivare och Kiruna.

Uttekade arter i bevarandeplanen för Natura 2000-området är flodpärlmussla och dess värdfisk öring, grön flodtrollslända, lax, stensimpa, utter och venhavre.

Endast arterna öring, stensimpa och utter bedöms beröras av projektet.

Planerade åtgärder i Kälvån bedöms inte på ett betydande eller långvarigt sätt skada eller på ett betydande sätt försvåra bevarandet av livsmiljöerna för de utpekade arterna i Natura 2000-området som bedömts beröras av projektet.

Föreslagen utformning bidrar till långvariga positiva effekter med strandpassage och ett naturligare flöde i Kälvån. Sammantaget bedöms planerade åtgärder medföra en liten negativ konsekvens på kort sikt men på lång sikt medföra en positiv konsekvens för Natura 2000-området Torne- och Kalixälvsystem som helhet.

Naturmiljö

De planerade åtgärderna bedöms sammantaget medföra en liten negativ konsekvens för revlummer och befintliga naturvärdena då verksamheten främst under byggtiden kommer att påverka områden med utpekade naturvärden. Naturmiljöerna som berörts av

avverkning, schakt för byggnation, rivning av bro bedöms efter brons färdigställande successivt att kunna återhämta sig utan konsekvens på lång sikt.

Fauna

En positiv konsekvens av projektet är att strandpassager medför säkrare passagemöjlighet för vilt. Bullrande och grumlande åtgärder under byggskedet bedöms medföra en tillfällig liten negativ konsekvens för fisk. Även livs- och födosöksområde för drillsnäppa och bäver bedöms påverkan vara negativt av planerade åtgärder. Sammantaget bedöms projektet medföra en liten negativ konsekvens för aspekten djur och fiskar på kort sikt men positiv konsekvens på lång sikt.

Landskap och kulturmiljö

Planerade åtgärder bedöms på kort sikt, i byggskedet, medföra en måttligt negativ konsekvens för aspekten landskap. Detta då landskapsbilden kommer att förändras något för trafikanterna då bron flyttas och får ett nytt högre läge i landskapet. På lång sikt, i driftskede, bedöms upplevelsen av bron i landskapet liksom upplevelsen av landskapet från bron likna upplevelsen av den befintliga bron ur ett landskapsperspektiv och därmed medföra en liten negativ konsekvens.

Planerade åtgärder medför att den befintliga bron rivs och dess kulturmiljövärden försvinner. Med hänsyn till föreslagen dokumentation av bron bedöms planerade åtgärder på kort och lång sikt sammantaget medföra en liten negativ konsekvens för aspekten kulturmiljö.

Rennäring

Projektet bedöms på lång sikt medföra en positiv konsekvens för rennäringen då möjlighet skapas för säker passage under den hårt trafikerade E10. För att undvika negativ påverkan på rennäringen under byggtiden ska samråd ske med Kalix koncessionssameby.

Människors hälsa, rekreation och friluftsliv

Planerade åtgärder bedöms på kort sikt medföra en liten negativ konsekvens på grund av begränsningar av tillgängligheten till området. Strandpassagerna under den nya bron kommer dock på lång sikt, under driftstiden, att skapa positiva konsekvenser genom nya möjligheter för det rörliga friluftslivet att passera vägen under bron.

14 Miljö kvalitetsnormer

Kälvån omfattas av miljö kvalitetsnormer för ytvattenförekomster. Ån mynnar i ytvattenförekomsten Morjärvsträsket.

Kalixälven, ca 200 m nedströms bron, omfattas av miljö kvalitetsnormerna för fisk- och musselvatten.

Miljö kvalitetsnormer för ytvatten

Kälvåns ekologiska status är måttlig med kvalitetskrav god och uppnår ej god kemisk status (inkluderat överallt överskridande ämnen) med kvalitetskrav god. Morjärvsträskets ekologiska status är hög med kvalitetskrav god och uppnår ej god kemisk status (inkluderat överallt överskridande ämnen) med kvalitetskrav god.

Kälvån har använts som flottled vilket medfört betydande påverkan på strukturen i vattenfåran med morfologiska och hydrologiska förändringar. Detta har bidragit till att god

ekologisk status ej uppnått. Den processen som krävs innan fysiska åtgärder sätts in har bedömts vara tids- och resurskrävande varför vattendraget fått en tidsfrist till 2021. Föreslagen ny miljö kvalitetsnorm om god ekologisk status ges tidsfrist till 2027 då det inte bedömts tekniskt möjligt att nå målet tidigare.

Med planerade skyddsåtgärder bedöms projektet inte påverka de biologiska kvalitetsfaktorerna för ekologisk status negativt för Kälvån eller Morjärvsträsket. Den planerade verksamheten bedöms därmed inte bidra till att den ekologiska statusen försämras eller att de beslutade kvalitetskraven inte kan uppnås.

Den planerade verksamheten bedöms inte bidra till att den kemiska ytvattenstatusen försämras eller att de beslutade kvalitetskraven inte kan uppnås. Planerade åtgärder kommer att bedrivas med skyddsåtgärder så att spridning av förorenade ämnen minimeras.

Miljö kvalitetsnormerna för fisk- och musselvatten

Kalixälvens vattenområde är klassificerat som laxfiskvatten. Kälvån ingår i Kalixälvens avrinningsområde och omfattas därmed av miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten.

Miljö kvalitetsnormerna för fisk- och musselvatten bedöms inte påverkas negativt då inga direkta åtgärder sker i Kalix älv. Grumling bedöms kunna begränsas med planerade grumlingsreducerande åtgärder.

15 Miljö kvalitetsmål

Den planerade vattenverksamheten bedöms beröra miljö målen Levande sjöar och vattendrag samt miljö målet Ett rikt växt- och djurliv och God bebyggd miljö. Norrbottens länsstyrelse har inte antagit några regionala miljö mål utan arbetar efter de nationella miljö målen. Några lokala miljö mål har inte heller antagits.

Levande sjöar och vattendrag

Under förutsättning att skadeförebyggande åtgärder vidtas kommer de planerade arbetena inte påverka målet att nå ekologisk och kemisk status för vattenförekomsten. Passage under bron möjliggör bibehållen grön infrastruktur för djurlivet. Påverkan på friluftslivet är inte permanent utan endast temporär under byggskedet. Sammantaget bedöms miljö målet inte påverkas på nationell nivå.

Ett rikt växt- och djurliv

Strandpassagen under den nya bron bedöms bidra till en gynnsam bevarandestatus för utter genom att dess livsmiljö skyddas samt verka för större genetisk spridning mellan populationer. De aktuella åtgärderna bedöms inte vara av den omfattning eller art att de påverkar måluppfyllelsen negativt.

God bebyggd miljö

Den planerade verksamheten bedöms ge positiva effekter för miljö målet god bebyggd miljö då åtgärderna bidrar till säkrare transporter.

16 De allmänna hänsynsreglerna

I miljöbalkens 2 kapitel anges att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd är skyldiga att visa att de förpliktelser som följer av detta kapitel iakttas.

2 § Kunskapskravet

Trafikverket har välutbildad och kompetent personal i den egna organisationen och uppfyller även kunskapskravet genom att ställa relevanta kompetenskrav vid upphandling av konsulttjänster och entreprenader. Kunskapskravet efterlevs också genom samråd, sammanställning av underlag från olika källor samt beräkningar och bedömningar som görs vid framtagande av ansökan om vattenverksamheten samt miljökonsekvensbeskrivningen. Processen syftar till att skaffa sig kunskap om miljöfrågorna i projektet för att minimera störningar.

3 § Försiktighetsregeln

Trafikverket har genom provtagningar, inventeringar och beräkningar planerat anläggande och broutformning så att risker minimeras och säkerhet väljs. Där osäkerhet finns har hänsyn till motstående värden gjorts. Ambitionen är att minska påverkan på omgivningen, mer än vad som är nödvändigt.

4 § Kemikalier och produktval

Trafikverket påverkar projektets materialanvändning och utförande. Trafikverkets krav på kemiska produkter innebär att miljömässigt sämre alternativ kontinuerligt fasas ut när bättre alternativ finns på marknaden. Trafikverket ställer även krav på entreprenörers och uppdragstagares miljöhänsyn. Genom dessa krav och riktlinjer strävar Trafikverket efter att minska miljöpåverkan från farliga ämnen.

5 § Hushållning med resurser

Trafikverket strävar efter att uppnå massbalans både av ekologiska och ekonomiska skäl. Massor som går att återanvända i entreprenaden får inte transporteras bort eller hanteras som avfall. Entreprenören ska källsortera sitt avfall. Trafikverket har i arbetet med aktuell vattenverksamhet anpassat planerade åtgärder för att på bästa sätt hushålla med råvaror och energi samt eftersträva massbalans.

6 § Lokalisering

Trafikverket har studerat lokaliseringen av ny bro i arbetet med vägplanen.

7 § Rimlighetsavvägning

Trafikverket har vid utformning av bron vägt nyttan för miljö och hälsa mot de kostnader det innebär.

8 § Ansvaret

Om skador och olägenheter uppstår ansvarar Trafikverket för att avhjälpa eller ersätta dessa i enlighet med gällande lagstiftning.

17 Skyddsåtgärder

Nedan sammanfattas beskrivna skadeförebyggande åtgärder för byggskedet och driftskedet för ansökt vattenverksamhet. Se MKB bilaga 8, för redovisning av skyddsåtgärder.

- Byggplatsen ska organiseras så att vatten-, mark och vegetation utanför arbetsområdet inte påverkas.
- Uppgrävda schaktmassor som ska återanvändas i projektet placeras utan risk för ras och skred och så att massor inte återförs till vattendraget och orsakar grumling.
- Under byggskede kommer kemikalier, petroleumprodukter, hydrauloljor mm hanteras enligt Trafikverkets krav.
- Ytor som tillfälligt påverkats i anläggningsarbetet ska återställas till utseende så nära ursprunglig karaktär som möjligt. Tillfälliga utfyllnader avlägsnas och ytorna återställs genom påföring av lokala avbaningsmassor för naturlig återetablering av växtlighet.
- Arbeten i vatten som kan medföra grumling, får inte utföras under perioden 1 maj till 15 juni och 15 september till 15 oktober, om inte tät spont, siltgardin, eller annan åtgärd som fyller samma funktion används som skydd mot grumling.

I det fall arbeten i vatten behöver utföras utan skyddsåtgärd under denna period, och grumlingen är av mindre betydelse, föreslår Trafikverket att tillsynsmyndigheten via delegationsvillkor bemyndigas att meddela avsteg från detta.

- Vid förutsebara grumlande arbetsmoment i vatten eller kraftiga regn som kan orsaka erosion under byggtid, ska skyddsåtgärder för grumlingsreducering vidtas, för att begränsa spridning av grumling i vattenområdet.
- Utfyllnader i vatten ska ske med grovt material utan finfraktioner för att minska åtgärdens grumlande effekt.
- De trummor som ska nyttjas i förbifarten ska förläggas så att de inte utgör ett vandringshinder.
- För att begränsa grumling ska arbeten i vatten kring brostöd ske bakom tät spont.
- Inom arbetsområdet ska fordon och arbetsmaskiner använda drivmedel och oljor som är miljöklassade samt ha tillgång till saneringsutrustning. Tankning och förvaring av petroleumprodukter får endast utföras på för ändamålet iordningställda ytor, inte i närheten av vattendrag eller där spridning till vattendrag kan ske.
- Strandpassager och viltstigar anläggs på båda sidor av vattendraget vilket gynnar både uter och andra mindre däggdjur. Den planerade större strandpassagen på östra sidan vattendraget möjliggör för även älg och annat större vilt, samt människor att passera.
- Erosionsskydd anläggs vid bron för att minska risken för morfologiska förändringar och varaktig erosion inom vägområdet.

18 Övervakning och kontroll

För att säkerställa att uppsatta krav och åtaganden tillämpas ska ett kontrollprogram upprättas omfattande både bygg- och driftskede för tillståndssökt vattenverksamhet.

Ett kontrollprogram kommer att upprättas och ges in till tillsynsmyndigheten senast två månader innan arbeten i vatten påbörjas, om inte tillsynsmyndigheten medger att det kan lämnas in senare. I kontrollprogrammet kommer Trafikverket ange hur kontroller ska utföras samt vilka åtgärder som ska vidtas om riktvärden eller gränsvärden överskrids.

Trafikverket arbetar systematiskt med miljösäkring i projektet och följer upp att angivna miljöåtgärder följs. Dokumentet "Miljösäkring plan och bygg" är en samlad dokumentation över projektets krav av miljörelaterade försiktighetsmått, anpassningar, skyddsåtgärder och beslut.

Nedan sammanfattas ett antal punkter för kontroll och övervakning av tillståndssökt vattenverksamhet för bygg-och driftskede. Se MKB bilaga 8, för vidare redovisning.

- Under arbetet ska förebyggande grumlingsreducerande åtgärder vidtas för att begränsa grumling i vattenområdet. Kontroll ska ske under byggtiden i samband med att grumlande åtgärder utförs.
- Kontroll under byggtiden ska utföras att arbeten i vatten kring brostöden sker bakom tät spont och att uppgrävda schaktmassor som ska återanvändas i projektet placeras så att de inte återförs till vattendraget och orsakar grumling.
- Kontroll ska ske under byggtiden att åtgärder vidtas för att förebygga grumling om invallning tillfälligt anläggs i vattendraget samt att krossmaterial utan finfraktion används till utfyllnad i vatten.
- Kontroll under byggtiden ska ske så att strandpassager anläggs i föreslagna lägen samt med anpassning till omgivande terräng. Under drifttiden planeras strandpassagernas funktion kontrolleras.
- För att förhindra negativ påverkan på landskapsbilden och naturmiljön och möjliggöra återetablering av vegetation på ytor som tillfälligt påverkats i anläggningsarbetet ska kontroll ske efter byggtiden att dessa ytor återställs till så nära ursprunglig karaktär som möjligt. Kontroll ska även ske efter byggtiden att lokala avbaningsmassor påförts för naturlig återetablering av växtlighet.
- Under byggtiden ska kontroll ske att byggplatsen organiserats så att inte vatten-, mark och vegetation utanför arbetsområdet påverkas.

19 Ersättning för skada och intrång

Trafikverket bedömer att den planerade vattenverksamheten inte kommer att föranleda några ersättningsgilla skador för omgivningen. Skulle sådana skador mot förmodan ändå uppkomma föreslås att reglering sker i den ordning som gäller för oförutsedda skador.

19.1. Arbetstid

Entreprenadarbetena är planerade att påbörjas under 2024 och är beräknade att avslutas under 2027.

20 Verkställighetsförordnande

Trafikverket yrkar att mark- och miljödomstolen meddelar verkställighetsförordnande.

För att uppnå syftet med vägprojektet, att öka trafiksäkerheten och framkomligheten på väg E10 mellan Morjärv och Västra Svartbyn, är det av stor vikt att även arbetena som omfattas av tillståndssökt vattenverksamhet kan påbörjas enligt tidsplan. Detta för att undvika förskjutningar av tidsplaner och fördyringar i projektet.

Verksamhetens tillåtlighet prövas i vägplanen.

Verksamheten förväntas inte heller föranleda sådana störningar eller påverkan på miljön att det skulle utgöra hinder mot att verkställighetsförordnande meddelas. Den tillståndsansökta verksamheten kommer långsiktigt att medföra positiva konsekvenser för vattenmiljön i och med att åtgärderna leder till en breddning av vattendraget och flödesdynamiken i vattendraget kommer att återgå till naturligare förhållanden. Anläggandet av strandpassager och viltstigar kommer även att bidra till långsiktigt positiva konsekvenser för bland annat bedrivandet av renkötseln och renarnas vandringsmöjligheter.

21 Underlag för prövningsavgift

Kostnaden för att utföra de åtgärder som rör den sökta vattenverksamheten och som ligger till grund för beräkning av ansökningskostnaden beräknas uppgå till 30 miljoner kronor.

22 Aktförvarare

Som aktförvarare föreslås:

Tekniska chefen i Kalix kommun Per Nilsson, Nygatan 4, 952 81 Kalix, tfn. 0923-65035.

23 Sammanträdeslokal

Som sammanträdesrum föreslås Luleå tingsrätt, Skeppsbrogatan 43, 972 31 Luleå, telefon. 0920-29 55 00.

Trafikverket anser dock att vattenverksamheten är av begränsad omfattning och att ärendet därför bör kunna avgöras utan huvudförhandling enligt miljöbalken 22 kap 16 §.

24 Övrigt

Ansökan översänds i 6 analoga exemplar. Ansökningshandlingarna bifogas även digitalt i 10 exemplar (USB).

Malena Backhans

Verksjurist

Trafikverket, Box 809, 972 42 Luleå.
Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 020-600 650

trafikverket@trafikverket.se